

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสังคมที่สำคัญในเวลานี้ เป็นปัญหาเรื่องการตั้งภาคคน เรื่องความเลื่อมทางศีลธรรม ความก้าวหน้าในความคิดของคนส่วนมาก มักจะเน้นไปที่ความก้าวหน้าทางวัตถุ ซึ่งจะ เป็นความก้าวหน้าที่นำไปสู่ความล้มละลายมากขึ้น (พุทธทาส ภิกขุ 2517 : 11-12)

การพัฒนาประเทศตามแบบแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 5 แผนในระยะเวลา 25 ปีที่ผ่านมา ได้ช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้นอย่างชัดเจนในแง่ของรายได้ประชาชาติโดยรวม แต่สำหรับประชาชนไทยในชนบท ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ยังประสบปัญหากันมาตลอด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2530:1-3) ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ทำให้คนที่มั่งมี คนที่มีความรู้ คนที่ฉวยโอกาสได้ดีกว่าคนอื่น เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากที่สุด จนช่องว่างระหว่างคนมีกับคนจนนั้นห่างออกไปทุกที อัตราการเพิ่มผลผลิตของประเทศไทยในระยะ 15 ปีนั้น ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10% ซึ่งนับว่ามาก ผลประโยชน์เหล่านี้ ล้วนไปตกอยู่กับคนมั่งมีในเมือง โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ส่วนคนที่อยู่ในชนบทหรือแหล่งเสื่อมโทรมนั้น ความเป็นอยู่ไม่ได้ดีขึ้น เกษตรกรทั่วประเทศมีหนี้สินเพิ่มขึ้น กรรมสิทธิ์ที่ดินต่างๆในประเทศ ก็มีเกษตรกร เป็นเจ้าของน้อยลงทุกที (ป๋วย อึ๊งภากร 2530:158-159) แผนการพัฒนาประเทศที่เน้นในเชิงเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ มีการตระหนักถึงปัญหากำลังคนน้อยมาก (เสนห์ จามริก : 20) จึงเป็นจุดอ่อนของกระบวนการพัฒนาในทุกๆด้าน ประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จในการขจัดปัญหาความยากจนของประชากร ก็เพราะอุดมการณ์และมโนทัศน์ในการพัฒนานั้นละเลยในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาโดยตลอด (อุณา นพคุณ 2527 : 1) การที่เรานับเป้าหมายของการพัฒนาไว้ที่ความร่ำรวยพร้อมทางวัตถุ ทำให้คนในสังคมคิดจะสะสมวัตถุกันมากขึ้น มีความเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น เกิดเป็นปัญหาการเอาหัวเอาเปรียบแรงงาน การผูกขาดราคาสินค้า การกักตุนแก่งกำไรมากมายขึ้น ฯลฯ ระบบอุตสาหกรรมแบบสังคมใหม่นั้นวัดสถานภาพทางสังคมด้วยวัตถุ ทำให้คนต้องต่อสู้แข่งขันกันเพื่อความมั่นคงของตนทุกวิถีทาง (อานนท์ อาภาภิรม - 2525 : 28-29)

เทคโนโลยีที่เริ่มใช้กันมากขึ้น แม้จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้มนุษย์มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นก็ตาม แต่เทคโนโลยีเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้การควบคุมและสร้างประโยชน์อย่างมหาศาลให้แก่คนกลุ่มเล็กๆ เพียงกลุ่มเดียว และกลับทำให้สภาพแวดล้อมในสังคมเกิดมลภาวะมากขึ้น ในทางผลิตนั้นก็มีการทำลายทรัพยากรกันอย่างมาก

มีการใช้ทรัพยากรกันอย่างฟุ่มเฟือย และไม่จำเป็น จนทำให้เกิดเป็นปัญหาทางนิเวศน์วิทยาขึ้น (เบเก ยิงภากร 2530: 149-153) เป็นโทษภัยและเป็นอันตรายต่อคนจำนวนมากในสังคม

การรับเอาอิทธิพลตะวันตกมาใช้ นับเป็นการปฏิรูปวัฒนธรรมครั้งใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยให้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก (เจริญ พรหมอยู่ 2526: 91) แต่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเช่นนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดูมีความเจริญขึ้นอย่างฉาบฉวยโดยเนื้อหาแล้ว สังคมกลับไม่ได้เกิดความเจริญขึ้นอย่างแท้จริง ดังที่นาย Norman Jacob ได้เขียนหนังสือทางวิชาการชิ้นเล่มหนึ่งขึ้นชื่อ Modernization Without Development (Norman Jacob, 1971 ,420 pp.) กล่าวว่า ประเทศไทยในปัจจุบันนั้นโดยภายนอกแล้วดูมีความทันสมัย แต่ไม่ได้พัฒนาในด้านคุณภาพของความทันสมัย กล่าวคือแม้ว่าสังคมไทยจะดูมีความเจริญทางวัตถุ แต่วิถีชีวิตของคนในสังคมโดยทั่วไปนั้น ยังไม่ได้ดีขึ้นนัก สังคมในชนบทยังมีปัญหาเรื่องดินเสื่อมสภาพ ปัญหาในการใช้เครื่องมือที่ล้าสมัย การขาดแคลนน้ำ การมีผลผลิตต่ำ ปัญหาด้านเงินทุนและการศึกษา ปัญหาทางด้านการตลาด ตลอดจนมาตรฐานทางด้านสุขภาพอนามัยที่ต่ำ ทำให้เกิดปัญหาความยากจน และปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ขึ้น จนมีการอพยพแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง เมื่อมีคนอพยพเข้าเมืองมากขึ้นก็เกิดเป็นปัญหาแหล่งเมืองมโทรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาการว่างงาน และเกิดเป็นแหล่งมั่วสุมทางอบายมุขต่าง ๆ ขึ้น (อานนท์ กาณภิกรม 2517 : 87) วัฒนธรรมตะวันตกที่เรารับเข้ามาในปัจจุบันนั้น มักจะเป็นวัฒนธรรมที่มาพร้อมกับการค้า ซึ่งจะส่งเสริมความฉาบฉวยให้มากยิ่งขึ้น และจะเปลี่ยนค่านิยมที่ลึกซึ้งของคนไทย ให้กลายเป็นค่านิยมที่ตื้นเขินไป (พระเทพเวที 2526: 110-120)

ในประเด็นนี้หากเรามาดูจรรยาให้ดูแล้ว ก็จะเห็นว่าชีวิตชาวตะวันตกนั้น เต็มไปด้วยความเคร่งเครียด จิตใจแบบชาวตะวันตกมีความกระวนกระวายสูง และเต็มไปด้วยความกดดัน จึงเกิดเป็นปัญหาทางจิตกันขึ้นมาก จนสถิติผู้ป่วยด้วยโรคจิตในประเทศที่เจริญแก่ตะวันตกนั้นสูงจนเห็นได้ชัด ในปี 2518 มีชาวอเมริกันเป็นโรคจิต 6 ล้าน 4 แสนคน ซึ่งเป็นการนับเฉพาะคนที่เข้ารับการรักษาตามแผนพยาบาลเท่านั้น และหากเราเทียบกับสถิติในปี 2500 แล้วจะเห็นว่าผู้ป่วยเป็นโรคจิตเพียง 2 ล้าน 6 แสนคนเท่านั้น ตามสถิติดังกล่าวแสดงอย่างชัดเจนว่า ในเวลาเพียง 10 ปี มีคนเป็นโรคจิตเพิ่มขึ้นถึงเกือบ 3 เท่าตัว อัตราการฆ่าตัวตายก็เช่นเดียวกัน ชาวอเมริกันมีสถิติการฆ่าตัวตายสูงมาก ในปี 2523 เพียงปีเดียวมีชาวอเมริกันฆ่าตัวตายถึง 20,600 คน (Information Please Almanac 1982 และ Hummond Almanac 1981)

ในประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าจะเป็นประเทศในแถบเอเชีย แต่การพัฒนาประเทศนั้น เป็นในรูปของความเจริญแก่ตะวันตกอย่างเห็นได้ชัด ในประเทศญี่ปุ่นนี้เองรัฐบาลเพิ่งจะประกาศ "ภาวะฉุกเฉินแห่งชาติ" เนื่องด้วยเหตุคือ อัตราการเพิ่มขึ้นของ

การใช้ความรุนแรงในหมู่เยาวชน เหตุการณ์ที่เลวร้ายทำให้บุตรจี้กันและกันในห้องน้ำของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงนั้น เป็นเรื่องที่น่าเศร้าใจที่เรียกได้ว่าธรรมดา และเยาวชนญี่ปุ่นนั้นยังมีความรุนแรงกันมากกว่านั้น ถึงขนาดที่มีการใช้มีดสังหารหมู่ผู้ปกครองในโรงเรียนอีกด้วย (Avadhulika Ananda Mitra 1983 : 4)

ประเทศไทยเราในปัจจุบันนี้ แนวทางการพัฒนาประเทศก็เริ่มที่จะเลียนแบบประเทศตะวันตกเพื่อให้เกิดความทันสมัยมากขึ้น ซึ่งก็เห็นได้ชัดว่าในปัจจุบันประเทศไทยเรามีปัญหาทางสังคมไม่น้อยเลย สถิติของผู้ติดยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงเช่นมอร์ฟินและเฮโรอีน มีจำนวนถึง 5 แสนคน ไม่นับรวมถึงยาเสพติดชนิดอื่นๆ เช่น เหล้า บุหรี่ กัญชา เบียร์ ฯลฯ นอกจากนี้กล่าวกันว่าประเทศไทยยังเป็นแหล่งผลิตและค้ามอร์ฟิน-เฮโรอีนที่ใหญ่ที่สุดของโลกด้วย โดยมีชาวต่างชาติและแรงงานที่ชั้นผู้ใหญ่ของไทยร่วมมือกันดำเนินการ (ประเวศ วะสี 2519:61-65)

ปัญหาโสเภณีนั้นก็กำลังเป็นปัญหาใหญ่ ที่เรื้อรังยากแก่การแก้ไข ในปี 2525 สถิติโสเภณีในประเทศไทยมีจำนวนถึง 5 แสนคน (สุจินดา นำบุญผล และชุกชี มิสสิทธ์ 2525: 1) และในจำนวนโสเภณีทั้งหมดนี้ เป็นหญิงที่ยกย่องรางวัลเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น นอกนั้นส่วนใหญ่เป็นหญิงที่ล้มครืนใจในการประกอบอาชีพนี้ (แง่ถ้อย ปัญจพรรคและคณะ : 4) ปัญหานี้เป็นโทษที่เกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาความสัมพันธ์ทางศีลธรรม จนในปัจจุบันทำให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

เมื่อปัญหาสำคัญของสังคมอยู่ที่การพัฒนากำลังคน ดังนั้นการศึกษาและการศึกษาก็ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์เกิดการพัฒนาคืบไปได้ แต่นักวิชาการศึกษาในกลุ่มมีความเห็นว่าสภาพทางการศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้ มีความตกต่ำจนเป็นวิกฤตการณ์ทางการศึกษาแล้ว (กฤษณา นพคุณ 2530:1) การพยายามจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบตะวันตก กลับทำให้คนไทยและสังคมไทย นอกจากจะไม่สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว ยังต้องพึ่งพาผู้ถิ่นมากเพิ่มขึ้นด้วย ผู้ที่มีการศึกษาสูงขึ้น มีจำนวนมากขึ้นแต่รู้ของตนเองน้อยลง เพราะความคิด ค่านิยม และความเห็นต่างๆ จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งรอบข้าง จากกฎเกณฑ์ของหมู่ กลุ่ม สถาบัน และองค์กรต่างๆ จนมนุษย์หมดความเป็นตัวของตัวเอง หมดความมั่นใจในตัวเองไป ความร่าเริงสดใส ความใฝ่รู้ ความอยากรู้อยากเห็น เสรีภาพทางความคิด และจิตใจที่เคยมีความสุขในวัยเยาว์ก็ลดน้อยลงไปด้วย ทั้งนี้ก็อาจเป็นเพราะการที่เราต้องพึ่งสิ่งอื่นมากขึ้น พึ่งผู้ปกครองมากขึ้น พึ่งครูอาจารย์มากขึ้น พึ่งตำรา และขนานพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น ชีวิตที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน การเปรียบเทียบตี เลว ถูกผิด การชิงดีชิงเด่นกับคนรอบข้าง จนทำให้สมองเต็มไปด้วยค่านิยม ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ครูอาจารย์ ผู้ปกครองและสังคมมอบให้ ทำให้มนุษย์เกิดความขัดแย้ง หวาดกลัว จนไม่มั่นใจต่อการกระทำต่างๆ ของเราเอง (เกียรติ

วรรณ อมาตยกุล :2526 : ไม่ปรากฏหน้าที่พิมพ์) การศึกษาไทยในปัจจุบัน ไม่ได้สอนให้คนเป็นตัวของตัวเอง สอนแต่ให้คิดตามชกกันไป เด็กต้องเพิกฝังผู้ใหญ่ ต้องปฏิบัติตามตำรา ทำให้นักเรียนไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เป็นตัวของตัวเอง การศึกษาระบบใหม่ให้คุณค่าแก่วัตถุนิยมมาก วิชาการที่ไม่เคยมีความสัมพันธ์กับการใช้ชีวิตของคนในสังคม ตลอดจนการที่มีการสนับสนุนแต่เด็กที่เรียนดี เรียนเก่ง ทำให้ค่านิยมของสังคม นิยมแต่ความเก่ง ความฉลาด และความสามารถ จนละเลยคุณสมบัติทางด้านอื่นๆของมนุษย์ไป ในความเป็นจริงแล้ว คนเก่ง คนฉลาด และคนมีความสามารถอาจเป็นคนที่มีความเห็นแก่ตัวอย่างมากที่สุดก็ได้ และมีทุกคนรักค่านิยมนี้ ก็พยายามแข่งขันกันเพื่อให้ถึงเป้าหมายคือ สอบให้ได้คะแนนที่ดีที่สุดด้วยกระบวนการใดๆก็ตามค่านิยมแห่งการแข่งขันกันเช่นนี้ ก็ทำให้เกิดเป็นความมุ่งเผื่อ ซึ่งดีซึ่งเด่น เกิดเห็นการเอาวัดเอาเปรียบของสังคมยุคใหม่ขึ้น

การศึกษาในลักษณะเช่นนี้ ไม่ได้ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสิ่งที่ถูกและผิดด้วยวิจารณญาณของตนเอง การสอนให้ฟังและจดจำคำตบไปแข่งขันเพื่อให้ได้คะแนนมากที่สุด ทำให้คนขาดอิสระทางความคิด และไม่สามารถที่จะประยุกต์นำทักษะต่างๆไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เท่าที่ควร ความผิดฉลาดข้อนี้เกิดจากการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ในฐานะแห่งความเป็นมนุษย์และความเป็นปัจเจกชนน้อยเกินไป การศึกษาที่ผ่านมาละเลยที่จะพิจารณาในด้านจิตใจของผู้เรียน ไม่ได้ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจชีวิต และมีความกล้าหาญทางคุณธรรมใดๆได้เลย เป็นการศึกษาที่ไม่สามารถปลดปล่อยคนให้ไปพ้นจากความงมงาย และความยึดมั่นถือมั่นต่างๆ การศึกษาที่ถูกต้องจึงไม่ควรที่จะเป็นเพียงแต่การถ่ายทอดวิชาความรู้และทักษะเท่านั้น (เกียรติวรรณ อมาตยกุล :2526 : ไม่ปรากฏหน้าที่พิมพ์)

พระเทพเวทีได้ให้ข้อเสอเกี่ยวกับเป้าหมายการศึกษาไว้ว่า ควรจะทำให้ชีวิตสามารถเข้าถึงอิสรภาพที่แท้จริงได้ คือสามารถหลุดพ้นจากอำนาจครอบงำของสิ่งแวดล้อมภายนอกให้ได้มากที่สุด และมีความเป็นใหญ่ในตนเองสามารถกำหนดความเป็นอยู่ของตนให้มีความสุขมากที่สุด พ้นจกภาวะบีบคั้นทั้งจากสภาพแวดล้อมภายนอก และจากความคิดรณภายในจิตใจของตนเองได้ การศึกษาควรช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจกลไก แห่งชีวิตและจิตใจของตน จนสามารถเข้าใจความจริงอันล้ำลึกของธรรมชาติที่แวดล้อมตนอยู่ และรู้จักวิถีที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับธรรมชาติเหล่านั้น ในทางที่เป็นประโยชน์แก่กุศลแก่ตนและผู้อื่นได้

นอกจากสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุแล้ว มนุษย์ยังมีมนุษย์คนอื่นอื่นที่เป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกอีกด้วย มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีการ เรียนรู้วิถีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันและกันให้มากที่สุด ก่อปัญหาและเบียดเบียนกันให้น้อยที่สุดให้ได้ จึงจะเกิดเป็นสังคมที่สมบูรณ์น่าอยู่ขึ้น

ความรู้ต่างๆที่เป็นการสั่งสมถ่ายทอดกันมาอย่างเดียว โดยไม่มีสารกลั่นกรองเลย จะไม่สามารถก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ที่แท้จริงแก่ชีวิต จะเป็นก็แต่เพียงเครื่องมือในการประกอบอาชีพเท่านั้น แต่หากเราสามารถพัฒนาปัญญา จนเกิดเป็นความเข้าใจชีวิตได้ ก็จะสามารถทำให้เกิดเป็นประโยชน์ที่แท้จริงในการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ (พระเทพเวที 2518: 1-66) การศึกษาในปัจจุบัน จึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหามากกว่าที่จะแก้ปัญหา การศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจชีวิต หรือพัฒนาคุณธรรมได้เลย ตรงข้ามกลับทำให้คุณธรรมยิ่งเสื่อมลง (ประเวศ วะสี 2519:74)

การศึกษาไทยในอดีตนั้น มีพระเป็นครูสอน มีวัดเป็นศูนย์กลาง พระเป็นเสมือนหนึ่งปูชนียบุคคลที่สมควรแก่การเคารพ วัดเป็นศูนย์กลางของสังคมทั้งทางด้านการศึกษา การสาธารณสุข ศูนย์ศิลปะวัฒนธรรม เป็นที่พึ่งพิงของผู้ยากไร้ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกทั้งหมดในสังคม จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ประเทศไทยเริ่มรับเอาความเจริญแบบตะวันตกเข้ามา การศึกษาไทยจึงได้เปลี่ยนเป็นการศึกษาแบบใหม่ที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางขึ้น (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข : ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์: 79-82) การศึกษาที่จัดโดยสถาบันโรงเรียนนั้นเน้นในด้านวิชาการ และความรู้แบบตะวันตกเป็นส่วนมาก ทำให้ปัญญาชนของเราไม่ค่อยมีความรู้หรือความเข้าใจสภาพสังคมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการรับเอาความเจริญแบบใหม่ของระบบสังคมไทยนั้น เป็นการรับเอาโดยตรงโดยไม่ได้มีการปรับประยุกต์ให้เข้ากับสังคมเดิมเท่าที่ควร ความเจริญแบบใหม่จึงเข้ามาทำให้ระบบชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป จนในปัจจุบันนี้เรามีระบบสาธารณสุขที่แยกออกจากวัด ระบบโรงเรียนที่แยกออกจากวัด ระบบวัฒนธรรมหลายๆประเภทก็เริ่มจะแยกออกจากวัด กระทั่งวัดเริ่มสูญเสียบทบาททางสังคมไป เหลือเป็นแต่เพียงการสร้างวัดกุ และการประกอบพิธีกรรมเป็นเรื่องหลัก ซึ่งถ้าจะมีการพิจารณาเห็นให้ลึกซึ้งแล้ว การกระทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการแยกระบบคุณธรรมออกจากชีวิตของคนในสังคมด้วย และเมื่อชีวิตของคนขาดระบบคุณธรรม สังคมก็ย่อมจะมีปัญหาตามมา การแพทย์ การศึกษา การสื่อสารมวลชน การเมือง การเศรษฐกิจ ฯลฯ ก็ขาดคุณธรรม กลายเป็นการค้า และการหาผลประโยชน์แฝงอยู่แทน จนทำให้เกิดเป็นปัญหาสังคมที่เรื้อรังตั้งได้กล่าวยุ่ข้างต้น

ในสมัยพุทธกาลนั้น ทั้งพระพุทธองค์และพระสาวกต่างเป็นผู้มีความรู้ มีความเข้าใจชีวิต เข้าใจปัญหาของประชาชนทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับส่วนปัจเจกบุคคลและทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมโดยรวม ตลอดจนถึงปัญหาของประเทศไทย และปัญหาระหว่างประเทศอีกด้วย จึงปรากฏว่ามีผู้มาปรึกษา ขอความคิดเห็นชี้แนะอยู่เสมอ การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้านั้น พระธรรมเป็นสิ่งที่เรียกได้ว่าเป็นเสรีฐที่สุด เป็นการที่มนุษย์คนหนึ่งที่เกิดมามีกิเลสโดยธรรมชาติ สามารถเข้าใจกิเลสและจิตใจของตนเองได้อย่างถ่องแท้ จนสามารถไปพ้นจากความทุกข์อันนับคั่นทรมาณ จนสามารถไถ่พ้นจากความเห็นแก่ตัวที่มีอยู่

ตามธรรมชาติ จนสามารถบรรลุถึงปัญญาญาณอันบริสุทธิ์ไพศาล และนำมาช่วยบุคคลอื่นๆ
ในสังคมได้ นำมาใช้จัดระบบสังคมเพื่อให้มนุษย์มีความสุขโดยทั่วหน้ากันได้ (พระเวท ๖
2519 : 76 และ 52)

ระบบสังคมในปัจจุบันที่ขาดหลักธรรมเป็นบันทัดฐานนี้ ทำให้คนจำนวนมาก
มาก ดำเนินชีวิตอยู่ไปวันๆ เพียงเพื่อที่จะหาประโยชน์ใส่ตัวเท่านั้น โดยไม่ได้ใส่ใจที่จะ
แสวงหาวิถีชีวิตที่ประเสริฐ ซึ่งเป็นอุดมคติเลย (บทกวี กิ่งกาศ 2523 : 10) สังคมชาว
พุทธในปัจจุบันนี้ มีความเปลี่ยนไปจากเดิมมาก พระกับคฤหัสถ์มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
ในชุมชนเมือง ทำให้ชาวพุทธขาดแก่นที่จะทำให้เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจและคุณธรรม
การไม่มีการปฏิบัติธรรมอยู่ในชีวิตประจำวัน ก็ทำให้ศาสนาไม่ได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต
ของคนในสังคม จนชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน มีความวุ่นวายมากขึ้น (พระเทพเวที
2527 : 58)

ระบบการศึกษาในปัจจุบัน ได้แยกคนในสังคมออกจากระบบคุณค่าและ
คุณความดีแบบเดิมของสังคมไทย แต่ก็ไม่ได้สร้างระบบคุณค่า หรือระบบจริยธรรมแบบใหม่
ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเลย ตลอดจนถึงไม่สามารถรับเอาแก่น
ของการพัฒนาหรือความเจริญแบบสังคมตะวันตกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ด้วย สังคมจึงเปลี่ยนแปลง
ไปอย่างค่อนข้างฉาบฉวย ทำให้เราต้องการวัตถุ ความสะดวกสบาย และความเจริญ
แบบตะวันตกมากขึ้น ในขณะที่ยังไม่สามารถจะผลิตสิ่งต่างๆ เหล่านั้นขึ้นมา ให้เพียงพอกับ
ความต้องการของสมาชิกในสังคมได้ และเมื่อความต้องการในสังคมมีมาก ในขณะที่สิ่ง
สนองความต้องการมีไม่เพียงพอ ปัญหาหลายประการก็จะเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ในรูป
ของการแก่งแย่งเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุจำนวนมากที่สุด

ในการพัฒนาสังคมนั้น หากจะให้เกิดความสมดุลแล้ว จะต้องมีการ
เน้นทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจด้วย ทั้งนี้เนื่องจากความสุขของมนุษย์นั้นไม่อาจสัมฤทธิ์ผลได้
ด้วยการตอบสนองทางด้านวัตถุหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว จะต้องมีการให้ความสำคัญกับทั้ง
สองด้านอย่างเท่าเทียมกัน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข : ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ : 109) คนในสังคม
เป็นจำนวนมากมีวัตถุมากมาย มีสิ่งสนองความต้องการทางด้านกายภาพต่างๆ ร้อมมูล แต่
ชีวิตก็ยังไม่มีความสุข เพราะขาดการเข้าใจตนเอง ขาดการเห็นคุณค่าของชีวิตและตน
เอง (เกียรติวรรณ อมาตยกุล : 2526 : ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) พระพุทธเจ้าเองก็ทรง
ตรัสว่า "คนที่ถูกความหิวครอบงำ เป็นคนที่มึนทึบจากความหิว แม้จะแสดงธรรมให้เขา
ฟัง ก็จะไม่สามารถเข้าใจได้ เพราะความหิวเป็นโรคที่ร้ายแรงที่สุด สังขารทั้งหลาย
เป็นทุกข์ที่หนักหน่วงที่สุด" (พระเทพเวที 2531 : 6)

เถียนบราฮ์มี มาสโลว์ นักปรัชญาตะวันตกที่มีชื่อเสียง ได้พยายาม
อธิบายมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์เรามีความต้องการอยู่หลายด้านคือ ความต้องการการอยู่รอด
ซึ่งก็ได้แก่ความต้องการปัจจัยสี่ต่างๆ เมื่อเรามีปัจจัยสี่พร้อมมูลแล้วก็ต้องการความมั่นคง

ปลอดภัย เกิดเป็นความคิดเรื่องการเก็บสะสมทรัพย์สินต่างๆ เพื่ออนาคตมากขึ้น และเมื่อความต้องการทางวัตถุต่างๆมีมากพอแล้ว มนุษย์ยังต้องการความรักและยอมรับจากผู้อื่นอีก แต่เท่านี้ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะโดยส่วนลึกแล้ว มนุษย์ต้องการทำบางสิ่งบางอย่างที่ตนเห็นว่ามีคุณค่า มีความหมาย และท้าทายที่สุด มนุษย์มีความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ต้องการเข้าใจชีวิตและจิตใจของตนเองอย่างลึกซึ้ง จนสามารถที่จะมีความสุข มีความสงบและเบิกบานได้ตลอดเวลา

พระเทพเวที นักปราชญ์คนสำคัญของไทยเองก็ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า คนที่พัฒนาแล้วจะเป็นคนที่ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้ ซึ่งคนที่พัฒนาแล้วนี้จะต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการคือ

1. ภาวितะกาย ได้แก่บุคคลที่มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพพลานามัยดี รู้จักวิถีการทานอาหารอย่างถูกต้อง รู้จักรักษาและบริหารร่างกายของตนอย่างถูกต้อง

2. ภาวิตะศีล ได้แก่บุคคลที่มีพฤติกรรมทางสังคมที่พัฒนาแล้ว รู้จักสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมอย่างไม่มีปัญหา ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ในทางตรงข้าม กลับสามารถช่วยเหลือผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขได้

3. ภาวิตะจิต ได้แก่บุคคลที่มีการพัฒนาจิตได้ดีแล้ว บุคคลนี้จะเป็นคนที่มีเมตตากรุณา มีความอดทน มีความเพียร มีสติ สมาธิ และมีความเบิกบานแจ่มใส สดชื่นอยู่เสมอ เป็นคนที่มีจิตที่พร้อมสำหรับการทำงาน

4. ภาวิตะปัญญา ได้แก่คนที่มีปัญญาที่เจริญแล้ว สามารถมองเห็นสิ่งทั้งหลายได้ตามสภาพความเป็นจริง ไม่ได้ถูกพันธนาการไว้ด้วยอิทธิพลของกิเลส

ความคิดเห็นของท่านนี้เป็นความคิดที่ตรงกัน แนวคิดเรื่องเป้าหมายทางการศึกษาของนักการศึกษาแบบตะวันตก ที่ได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ว่าให้มีความเจริญงอกงาม 4 อย่างคือ ความเจริญงอกงามทางกายภาพ (Physical Growth), ความเจริญงอกงามทางสังคม (Social Growth), ความเจริญงอกงามทางอารมณ์ (Emotional Growth), และความเจริญงอกงามทางปัญญา (Intellectual Growth) , นั่นเอง (พระราชวรมณี 2525:79-84)

ถ้าหากจะมองสังคมไทยในปัจจุบันอย่างลึกซึ้งแล้ว จะเห็นว่า ในระบบการศึกษาของไทยเรา ไม่ว่าจะเป็นในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียนก็ตาม เราเน้นคุณสมบัติของมนุษย์ในด้านกายภาพและวิชาการความรู้ ที่เรียกว่าลุ่มปัญญาเท่านั้น ซึ่งหมายถึงความรู้ที่เกิดจากการเล่าเรียนศึกษา เป็นความรู้ที่สั่งสมถ่ายทอดสืบกันมา เราไม่ได้สนใจเรื่องของพัฒนาจิตใจ การพัฒนาความสัมพันธ์กันทางสังคม และการพัฒนาปัญญาญาณอันบริสุทธิ์จากภายในเลย เราไม่ได้มีการค้นคว้า หรือสนใจในเรื่องของการเข้าใจชีวิต การเข้าใจจิตใจของตนเองอย่างถ่องแท้ ซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมแบบเดิมถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดกันเท่าที่ควร จนทำให้เกิดเป็นปัญหาด้านต่างๆดังที่ได้กล่าวมา

แล้ว การพยายามปฏิรูปการศึกษาทั่วทุกแห่งหนในโลกคู่ขนานข้างจะล้มเหลว ก็เนื่องมาจาก การที่เราจับประเด็นการแก้ปัญหาอย่างไม่ถูกต้อง การป้อนข้อมูลความรู้ต่างๆ ให้มากขึ้น การเพิ่มชั่วโมงเรียน ฯลฯ ทำให้เยาวชนเกิดความแปลกแยก และมีความเป็นมนุษย์น้อยลง การศึกษากลายเป็นกลไกที่น่าเบื่อหน่าย ซึ่งความผิดหวัง ความเกียจคร้านของผู้เรียน จะระเบิดออกมาในรูปของความก้าวร้าวรุนแรงกันมากขึ้น (Avedhuti ke ArandaMitra Acarya :1983:4)

ในสังคมปัจจุบันเราจึงควรต้องมีการปรับปรุงพื้นฐานทางด้านจิตใจของคนในสังคมให้สอดคล้องกับยุคสมัยไปกับการพัฒนาวัตถุ " คือให้มีการพัฒนาคนขึ้นด้วย (เสน่ห์ จามริก : 43-44) จะต้องพิจารณาถึงถึงเรื่องการพัฒนาจิตใจ และการพัฒนาศีลธรรม อันจะทำให้ความสัมพันธ์ของเพื่อนมนุษย์ในสังคม มีปัญหาความขัดแย้งกันน้อยลง แต่ในททเรียน ในตำราหลักสูตรนั้น เรื่องของศาสนาและศีลธรรมจะมีเรื่องพุทธประวัติ และหลักสูตรในแง่ของข้อมูลเพื่อการท่องจำเท่านั้น การเรียนศีลธรรมในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจธรรมะอันเป็นเรื่องลึกซึ้งได้อย่างไร

สถาบันศาสนาซึ่งเป็นสถาบันหลักที่ต้องรับผิดชอบต่อปัญหาการพัฒนาจิตใจ และศีลธรรมของคนในสังคมนั้น แม้โดยรูปแบบแล้ว เราอาจจะยังมีพระสงฆ์อยู่ถึง 329,000 รูป และมีวัดอยู่ถึง 26,000 กว่าวัด ตามสถิติปี 252๗ (พระราชารมณี 2527 : 16) และแม้ในด้านพิธีกรรมเราอาจจะมีความพร้อมพร้อมอยู่ มีการสร้างวัด มีการเรียไร มีการเทศน์อยู่เสมอ แต่โดยเนื้อหาแล้ว พิธีกรรม การสร้างวัด และการเทศน์ของสงฆ์ในปัจจุบันนี้ จะสามารถทำให้คนเข้าใจธรรม และนำไปปฏิบัติกันได้มากเพียงใด การเทศน์นั้นมีลักษณะเฉพาะตามแบบของสงฆ์ ไม่ค่อยเข้าใจผู้ฟัง คนหนุ่มสาวจึงไม่ค่อยสนใจฟังเทศน์ ในสมัยปัจจุบันที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงรับเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามา มาก สถาบันศาสนาควรจะมีการปรับตัวให้เข้าสิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงจะสามารถมีบทบาทในการอบรมเยาวชนให้เป็นกำลังแก่สังคมในอนาคตได้ ส่วนเรื่องการปฏิบัติธรรมนั้น คนหนุ่มสาวส่วนมากก็มักจะถือกันว่า เป็นเรื่องของคนสูงอายุเท่านั้น เรื่องนี้อาจเป็นเพราะ การที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีความเจริญทางด้านวัตถุมาก วัตถุจึงได้เข้ามาแทนที่จิตใจ พระสงฆ์เองก็ไม่ค่อยมีการปฏิรูปการเสนาธรรม ตลอดจนไม่มีการประยุกต์คำสอน ให้เข้ากับสภาพชีวิตประจำวันของคนในสังคม จึงไม่เป็นที่สนใจของคนหนุ่มสาว นอกจากนั้นความเชื่อ ความเข้าใจในพุทธศาสนาเอง ก็แตกต่างกันไปตามภูมิปัญญาของผู้นับถือด้วย คนมีการศึกษา อาจเข้าใจหลักคำสอนของพุทธอย่างเคร่งครัด ชาวบ้านธรรมดาที่อาจเชื่อในพุทธศาสนาในลักษณะแบบชาวบ้าน ตามภาค ตามท้องถิ่น ชุมชนต่างๆ ก็นับถือพุทธพราหมณ์ที่แตกต่างกันยกยกไป (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข : ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ : 101-100) ท่านพุทธทาสเองก็ได้กล่าวไว้ว่า "เวลานี้การสอนธรรมะ นำเพื่อเต็มทีแล้วอยากจะสอนให้มันสนุกบ้าง จึงหาวิธีใช้โสตทัศนอุปกรณ์ คือเรื่องแสง

เสียงเข้ามาช่วย และลึกเข้าไปจนถึงการใช้ธรรมชาติแท้ๆเข้ามาช่วย" นอกจากนั้นท่านยังได้ให้ข้อเสนอลงไว้ว่า " นักปรัชญาศีลธรรมที่ไม่เคยปฏิบัติศีลธรรมเลย จะทำให้ยุ่งย่งสมอง โยงไปย่งมา กยุ่งนี้ ถ้าจะพูดถึงเรื่องพุทธศาสนาต้องพูดถึงเรื่องนิพพาน ควบจะมีคนกลุ่มน้อยสักกลุ่ม ที่ขึ้นไปจนถึงขั้นสุดยอดของธรรม ไปสู่การปฏิบัติ ส่วนนี้จะสืบพุทธศาสนาได้จริง ศาสนาก็คือเรื่องการทำลายความเห็นแก่ตัว ศาสนาใดไม่สอนเรื่องการทำลายความเห็นแก่ตัว ศาสนานั้นไม่ใช่ศาสนาที่ถูกต้อง ต้องเห็นแก่ผู้อื่น สังคมจึงจะอยู่รอด เมื่อทุกคนไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาส่วนเกินกันแล้ว ก็ต้องมีเหลือไปถึงผู้อื่นเอง(พุทธทาสภิกขุ 2517:14-32)

สังคมปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว ถ้าพระยังใช้วิธีการเมื่อ 25๐๐ กว่าปีที่แล้วมา โดยไม่มีอะไรปรับปรุงวิธีการเลย การเผยแผ่ธรรมก็ไม่น่าจะได้ผล การที่พระสอนให้ถือศีลห้าตามหลักจริยธรรมนั้น ไม่เพียงพอที่จะสร้างพลังจริยธรรมที่แท้จริงให้เกิดขึ้นได้ ถ้าจริยธรรมเกิดจากปัญญา คงจะต้องหาวิธีสร้างปัญญา ที่สามารถจะเจาะลึกถึงฐานจริยธรรม การสร้างวัฒนธรรมของปัญญาบริสุทธิ์ดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้น ซึ่งถ้าทำได้สำเร็จ คนไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงชีวิต จิตใจ วิถีคิด วิถีทำงาน และวิถีติดต่อสัมพันธ์ อันเป็นไปเพื่อความ สุขความเจริญ ทั้งของตนและสังคมได้ ความรู้ที่เกิดขึ้นเองในใจ โดยที่มิได้เกิดจากการคิดด้วยเหตุผล ที่เรียกกันว่า Intuition หรือภาวนามัยปัญญานี้ ก็เป็นความรู้ที่สำคัญ ที่ควรจะฝึกให้มีกันมากขึ้น ความรู้นี้เกิดจากการถอนตนมาคิดจากช่องหรือกรอบ มาอยู่ที่ความเป็นกลาง มาสัมพันธ์กับความจริง หากไม่สัมพันธ์กับความจริงปัญญาก็ไม่เกิด ปัญญาสูงสุดจะเกิดได้ก็โดยการสัมพันธ์กับความจริงด้วยใจที่เป็นกลาง เราจึงต้องมีการภาวนา ซึ่งหมายถึงการทำให้ความคิดหยุดไป สงบไปเป็นเครื่องฝึกให้เกิดปัญญา และเมื่อเราได้มีปัญญาที่บริสุทธิ์ มีระดับจิตสำนึกที่สูงขึ้นแล้ว เราก็จะพยายามยกระดับจิตสำนึกของกลุ่ม ซึ่งการยกระดับจิตสำนึกของกลุ่ม จะเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่การแก้ปัญหาได้ พลังจิตสำนึกนี้เป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ ที่จะสามารถแก้ปัญหาชีวิตและสังคมได้(ประเวศ วะสี 2529: 162-169)

แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) นี้ เป็นแนวคิดหนึ่งที่น่าให้ผู้นับถือเกิดปัญญา บริสุทธิ์ที่เรียกว่า Intuition นี้ขึ้น โดยจะสอนให้ผู้เรียนมีการฝึกภาวนาแบบโยคะ และใช้หลักจิตวิทยาตะวันตก มาอธิบายกลไกของจิตว่าจะเข้าสู่ความสงบ จนเกิดพุทธปัญญาอันบริสุทธิ์ได้อย่างไร นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) สามคนแก่หลักโยคะที่ลึกซึ้งซึ่งมาอธิบายธรรมชาติของมนุษย์ และกระบวนการต่างๆที่จะทำให้นมนุษย์รู้จักตนเองดีขึ้น นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) กล่าวว่าที่จริงแล้ว มนุษย์เราทุกคนล้วนมีความรัก มีความเมตตา และมีความสามารถที่ยิ่งใหญ่แฝงเร้นอยู่ภายใน แต่ที่ปรากฏออกมาว่า ในสังคมปัจจุบันมนุษย์มีจิตใจที่หยาบกระด้างมากขึ้น มีความโหด

ร้ายขึ้น และชอบที่จะสร้างปัญหาต่างๆในโลกมากขึ้น เช่นการตีพิมพ์เสียดสี การฆ่าตัวตาย การข่มเหงรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า การก่อสงคราม ฯลฯ ก็เนื่องมาจาก มนุษย์เรารู้จักตัวเองน้อยเกินไป และมีความสนใจให้กับวัตถุนอกตัวมากเกินไป (เกียรติวรรณ อดิเรกกุล 2530: คำนำ) นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) เป็นกลุ่มที่ถืออุดมคติว่าจะมุ่งมั่นเพื่อการหลุดพ้นส่วนตน (นิพพาน) และเพื่อสร้างสรรค์สังคมที่ดั่งสามส่วนรวม โดยมีการสอนแนวคิดและหลักกวีการปฏิบัติที่น่าสนใจ ทั้งเรื่องเกี่ยวกับอภิปรัชญา (Metaphysic) หลักการปฏิบัติภาวนาเพื่อให้เกิดปัญญาอันบริสุทธิ์ จิตใจอันมีความสุขสงบสดชื่น มีพลัง และสามารถช่วยคนอื่นได้ นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) กล่าวถึงการบำรุงรักษาร่างกายของเรา อันเปรียบได้กับยานพาหนะที่จะนำเราไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิต ให้แข็งแรงสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการปฏิบัติธรรม นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) อธิบายว่า ร่างกายของคนเรานั้นมีระบบต่อมไร้ท่อ ซึ่งควบคุมการทำงานของอวัยวะต่างๆในร่างกาย เมื่อเรามีการทานอาหารที่ถูกต้อง และมีเกราะกักกำลังกายที่เหมาะสม ร่างกายย่อมผลิตฮอร์โมนอย่างสมดุลย์ ส่งผลทำให้จิตใจมีความสงบ และมีความสุขอันเป็นพื้นฐานของจิตที่ดี ซึ่งจิตชนิดนี้ เป็นจิตที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติธรรมมากที่สุด

นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบ เสนอการแก้ปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเมือง ปัญหาทางด้านจิตใจ และปัญหาทางด้านระบบคุณธรรม ความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์อีกด้วย

สำหรับแนวคิดทางด้านอภิปรัชญา นีโอฮิวแมนนิส Neo-Humanist ได้มีการประสานแนวคิดที่เชื่อว่าจักรวาลเกิดขึ้นโดยวิวัฒนาการ กับแนวคิดที่เชื่อว่าจักรวาลเกิดขึ้นจากการผสมกันคาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือพลังอำนาจที่เหนือเหตุผลบางประการที่เรียกว่า "พระเจ้า" ได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งการนำเสนอแบบจำลองทางอภิปรัชญาในรูปแบบเช่นนี้ จะช่วยให้ศาสนาจำนวนมากที่มีความขัดแย้งกันอยู่ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกันและง่ายต่อการยอมรับกันมากขึ้น

นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) ได้สอนเน้นในเรื่องของการ "ภาวนา" (Meditation) การฝึกจิตให้ตระหนักถึงภาวะแห่งสำนักวิสุทธิที่นั้น ซึ่งวิธิการภาวนามีอยู่หลายบท หลายวิธี และจะต้องมีการเลือกสอน ให้เหมาะสมตามสภาพจิตของผู้เรียนด้วย ตามแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) นั้น มนุษย์นอกจากจะเป็นปัจเจกชนที่สามารถฝึกตน ให้ตระหนักถึงภาวะแห่งสำนักวิสุทธิ อันสุขสงบได้แล้ว มนุษย์ยังเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมอีกด้วย ดังนั้นการที่จะมุ่งไปที่การ "ภาวนา" อย่างเดียว จนปลีกตัวออกจากสังคมแวดล้อมนั้น ก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เพราะทุกสิ่งในสังคม ย่อมมีความเกี่ยวพันถึงกัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความทุกข์ของสมาชิกร่วมสังคมเดียวกันจึงส่งผลกระทบต่อผู้อื่นที่ไม่มีความทุกข์ได้ด้วย เช่นถ้าสังคมมีการเดินขบวนประท้วงกันมาก มีการก่ออาชญากรรมกันมาก มีสงครามกลางเมืองตลอดจน สงครามความขัดแย้งระหว่าง

ประเทศกันมาก คนในสังคมก็ยอมไม่สามารรถมีความสุขสงบที่แท้จริงได้ นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) ได้มุ่งเน้น ที่จะพัฒนาระบบจัดปัญหาสังคม ทางด้านต่างๆ ให้หมดไป ด้วยกิจกรรมช่วยเหลือสังคมแบบต่างๆ ตลอดจนได้เสนอแนวคิดทางเศรษฐกิจสังคมแบบนีโอฮิวแมนนิส ที่เรียกว่าพรูท (Prout) ขึ้นด้วย เป้าหมายของทฤษฎีเศรษฐกิจและสังคมแบบนี้นีโอฮิวแมนนิสนี้ มุ่งเพื่อการจัดระบบสังคมให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของมนุษย์ให้มากที่สุด เพื่อให้สมาชิกทุกหน่วย มีโอกาสจะพัฒนาศักยภาพทุกด้านของตนให้เจริญขึ้น ในขณะที่พยายามจะปรับปรุงสภาพสังคมไป ก็จะมีการ"ภาวนา"เพื่อฝึกจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ เบิกบานและเข้มแข็งไปด้วย นีโอฮิวแมนนิส (Neo-Humanist) เน้นว่าสรรพสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลก ไม่ว่าจะเป็นเผ่าชนมนุษย์ต่างชาติ ภาษา ผิวพรรณ ศาสนา ตลอดจนถึงบรรดาสัตว์ พืช หรือแม้แต่วัตถุสิ่งของต่างๆ ล้วนเป็นพี่น้องร่วมครอบครัวร่วมจักรวาลเดียวกัน เป้าหมายของชีวิตและการศึกษา ก็คือการศึกษาจะฝึกคน ให้มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวสากลนี้ ด้วยความรักและเมตตาอันบริสุทธิ์ให้ได้ เพื่อว่าชีวิตของมนุษย์ทั้งส่วนปัจเจกชน และทั้งส่วนสังคมจะมีปัญหาน้อยที่สุด (Avadhutika Ananda Mitra Acarya 1981, Introduction)

นีโอฮิวแมนนิสเป็นแนวคิดของ ศรีพระบาทเรนจัน ลักการ (Shrii Prabhat Rainjan Sarkar) หรือ พีโอาร์ ลักการ นักคิดชาวอินเดีย ที่สามารถเรียกความสนใจจากคนรุ่นใหม่ทั่วทุกมุมโลก คนรุ่นใหม่จำนวนนับพันศรัทธาแนวคิดของ พีโอาร์ ลักการ (P.R. Sarkar) จนอาสาสมัครที่จะอุทิศตนทำงานเต็มเวลาให้กับกลุ่มนีโอฮิวแมนนิส โดยไม่รับเงินเดือน อาสาสมัครเหล่านี้มาจากประเทศต่างๆ แทบทั่วโลก และได้ทำงานเพื่อกลุ่มมานาน จนสามารถเผยแพร่แนวคิดแบบนี้นีโอฮิวแมนนิส ให้เป็นที่รู้จักกันในประเทศต่างๆ รวม 150 กว่าประเทศแล้ว

นีโอฮิวแมนนิส ยังมีการประยุกต์เอาแนวคิดมาใช้ในการศึกษาอีกด้วย มีการสร้างเป็นหลักสูตรการศึกษาเด็กเล็ก และมีการให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่คนในสังคมอย่างกว้างขวางในประเทศต่างๆ เช่น ในประเทศไอร์แลนด์ โรงเรียนนีโอฮิวแมนนิสได้รับการยกย่องว่าเป็นโรงเรียนดีเด่นในปี 1987 ในประเทศแอฟริกาใต้ กลุ่มนีโอฮิวแมนนิสได้รับเกียรติบัตรจากทางรัฐบาล ว่าเป็นกลุ่มที่สร้างประโยชน์ให้กับประเทศอย่างมาก ในประเทศอินเดีย มีการประยุกต์แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสมาใช้ในระบบการศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย จากสถิติในปัจจุบัน โรงเรียนเด็กเล็กที่ใช้แนวคิดแบบนี้นีโอฮิวแมนนิสมีประมาณ 719 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจำนวน 306 แห่ง คลินิกประชาชนจำนวน 757 แห่ง และมีสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าจำนวน 500 แห่ง (Cynthia Salvadori: 1983, 251-258)

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่แม้จะเริ่มเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 30 กว่าปีที่ผ่านมาก็เท่านั้น แต่ก็ เป็นแนวคิดที่สามารถขยายตัวและเติบโต ได้อย่างรวดเร็ว

มาก จนในปัจจุบันมีช่างงานอยู่ในประเทศต่างๆถึงกว่า 150 ประเทศ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดในด้านต่างๆอย่างรอบด้าน และน่าสนใจ

นีโอฮิวแมนนิส เป็นแนวคิดที่เน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ทั้งที่เกี่ยวกับเด็กเล็กและบุคคลที่โตแล้ว เฉพาะเรื่องของเด็กเล็กนั้น นีโอฮิวแมนนิสได้มีการสร้างหลักสูตรการศึกษาเด็กเล็กขึ้น เรียกว่าการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส โดยมีตำราคู่มือการสอนเด็กเล็ก เรียกว่า "วงจักรแห่งความรัก" (circle of love) ซึ่งเป็นตำราที่มีประสิทธิภาพมาก มีการสอนให้เด็กได้พัฒนาจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรับรู้ความรู้สึกและคุณธรรม โดยการใช้เกมส์ เพลง และการฝึกภาษา ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางด้านวิชาการกับเด็กด้วย ซึ่งถ้าครูโดยทั่วไปมีความเข้าใจในแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส และได้สอนเด็กตามคู่มือดังกล่าว ก็จะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาขึ้นได้ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ทำให้เด็กเป็นคนที่มีทั้งปัญญาและความรัก ตลอดจนรู้จักสัมพันธ์กันเพื่อนคนอื่น ๆ ได้ดีด้วย

นอกจากนี้ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องจิตของนีโอฮิวแมนนิส ยังได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ด้วยว่า ในภาวะที่จิตปลอดโปร่งเป็นอิสระ จะเป็นจิตที่เรียนรู้ได้ดีที่สุด มีความจำที่ดีที่สุด จนได้มีการประยุกต์นำมาใช้ในการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า การเรียนแบบพิเศษ (Super Learning) ซึ่งความรู้ทางเรื่องธรรมชาติของจิตต่างๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปได้ คลื่นนี้ประชาชนแบบนีโอฮิวแมนนิสนั้น นอกจากจะให้การศึกษาแก่ประชาชนแล้ว ยังใช้เป็นศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของประชาชนด้วย โดยจะมีการสอนให้ประชาชน รู้จักการป้องกันรักษาสุขภาพของตน ให้แข็งแรงด้วยวิธีการต่างๆ นอกจากนี้ นีโอฮิวแมนนิส ยังมีภารกิจเลือกและค่ายเยาวชนแบบต่างๆ ที่จะสอนให้เยาวชนรู้จักฝึกทักษะ และไหวพริบในการใช้สิ่งแวดล้อมให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมด้วย เช่นค่ายนิเวศวิทยา ก็จะมีการสอนให้เยาวชนรู้จักในเรื่องนิเวศวิทยา มีความรักธรรมชาติ รู้จักสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและพยายามค้นพบความจริงจากธรรมชาติต่างๆด้วยตนเอง เป็นต้น กลุ่มนีโอฮิวแมนนิสยังมีศูนย์ฝึกอาสาสมัคร เพื่อสร้างคนที่จะทำงานปฎิรูปลังคมให้ดีขึ้นด้วย ศูนย์ฝึกอาสาสมัครเหล่านี้ นอกจากจะสอนเกี่ยวกับเรื่องแนวคิด ทางด้านการฝึกจิต การบริหารร่างกาย การบริโภคอาหารที่ถูกต้อง สอนเกี่ยวกับเออีพีวีดียู และทฤษฎีการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อสังคมแบบนีโอฮิวแมนนิสแล้ว ยังสอนและฝึกอาสาสมัครในด้านวิชาชีพด้วย เนื่องจากอาสาสมัครเหล่านี้ล้วนเป็นอาสาสมัครที่ไม่รับเงินเดือน แต่ละคนจึงต้องเรียนรู้ วิธีการที่จะพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจด้วย ซึ่งก็ได้แก่การฝึกทางด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน การค้าขาย ฯลฯ

แนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิสจึงอาจเป็นแนวคิดหนึ่ง ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อการแก้ปัญหาทางด้านการพัฒนามนุษย์ และสังคมให้สมบูรณ์ขึ้นได้ เนื่อง

จากสังคมไทยในปัจจุบัน ก็กำลังประสบปัญหาเรื่องการพัฒนาคน เรื่องความเสื่อมทางศีลธรรม เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาวัตถุและการพัฒนาจิตใจ เรื่องทิศทางและเป้าหมายทางการศึกษา ตลอดจนเรื่องการประยุกต์การสภานงริทธรรม ให้เป็นที่สนใจต่อคนรุ่นใหม่ต่างๆ นีโอฮิวแมนนิสเป็นแนวคิดที่พยายามเพื่อการแก้ปัญหาต่างๆดังกล่าวอยู่แล้ว เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากปรัชญาวิทยาศาสตร์โบราณ แต่ก็ได้นำสภาพสังคมปัจจุบัน วิทยาการสมัยใหม่ ตลอดจนปัญหาความร่วมมือ มาสังเคราะห์และคิดค้นจนเกิดเป็นแนวคิดแนวการปฏิบัติแบบใหม่ขึ้น จึงน่าจะมีการศึกษาให้ลึกซึ้ง เพื่อกเป็นแนวในการนำมาประยุกต์ใช้ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมชาวพุทธ เป็นสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม ไปสู่สังคมแบบกึ่งอุตสาหกรรมกันมีปัญหาต่างๆมากมาย ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

อนึ่งงานของกลุ่มนีโอฮิวแมนนิสที่คิดค้น เรื่องการศึกษาในรูปแบบต่างๆนั้น ก็น่าสนใจที่จะศึกษา เพื่อกเป็นแนวในการที่จะประยุกต์ นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาไทย ทั้งที่เป็นด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือที่เป็นกิจกรรมการพัฒนาคนนุษย์ในลักษณะต่างๆ ที่เรียนและสอนกันในรูปแบบต่างๆนอกห้องเรียน หรือนอกระบบโรงเรียนด้วย

ในประเทศไทยกลุ่มนีโอฮิวแมนนิส เริ่มเข้ามาเผยแพร่แนวคิดเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว แต่เนื่องจากมีเนื้อหาติดขัดทางด้านภาษา จึงยังไม่ค่อยมีใครสามารถเข้าใจความคิดนี้อย่างแจ่มชัดนัก และเมื่อยังไม่มีใครเข้าใจความคิดนี้อย่างลึกซึ้ง จึงมีการศึกษาแนวคิดนี้ ออกมาเผยแพร่เป็นภาษาไทยน้อยอยู่ ตลอดจนยังขาดการวิเคราะห์ออกมาว่า แนวคิดนี้จะช่วยในการพัฒนาคนนุษย์ได้หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดนี้กันอย่างละเอียด เพื่อกที่จะนำมาเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้ประยุกต์ เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมไทย ตลอดจนระบบการศึกษาไทยด้วย ดังที่พระเทพเวทีได้ให้ข้อคิดไว้ว่า สังคมไทยควรที่จะใช้ประโยชน์จากความรู้ และคุณค่าของวัฒนธรรมแบบอื่น เพื่อมาเสริมสร้างให้สังคมไทยมีสภาพที่ดีที่แตกต่างแท้จริง ซึ่งการรับเอาความรู้และวัฒนธรรมเหล่านี้ ควรจะเห็นไปอย่างมีปัญญา มีความรู้เท่าทัน โศกเลือกรับเฉพาะเฉพาะสาระที่มีประโยชน์มาใช้ (พระเทพเวที 2526: 146)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส อย่างละเอียดลึกซึ้ง
2. เพื่อค้นหาความจริงและสาระประโยชน์จากแนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส
3. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ค้นพบแนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส และกิจกรรมของกลุ่มนีโอฮิวแมนนิส

4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการพัฒนามนุษย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. จะเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษาเฉพาะงานเขียนของแนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส โดยจะทำการศึกษา จากหนังสือเผยแผ่ความคิดของกลุ่มนีโอฮิวแมนนิส ประมาณ 30 เล่ม ซึ่งเป็นหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องอภิปรัชญาของกลุ่มบ้าง เรื่องอาหารที่เหมาะสมกับมนุษย์ และหลักในการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ให้เป็นพื้นฐานที่ดีต่อการปฏิบัติธรรมที่ลึกซึ้ง เรื่องทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างของจิต และวิธีการพัฒนาจิตและปัญญา ตลอดจนหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับระบบศีลธรรม และทฤษฎีการจัดระบบเศรษฐกิจสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนามนุษย์ด้วย อนึ่งหนังสือเหล่านี้จะต้องเป็นหนังสือที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนังสือของกลุ่มนีโอฮิวแมนนิส หรือมีการพิมพ์เผยแพร่ว่าจากกลุ่มนีโอฮิวแมนนิสโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อหนังสือเหล่านี้ไว้ในภาคผนวกแล้ว

2. แนวคิดนีโอฮิวแมนนิสนั้น ได้มีการนำเสนอในเรื่องต่างข้อยู่หลายด้าน ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิลปะดนตรี เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์แนวใหม่ เกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ฯลฯ มากมาย แต่งานวิจัยเรื่องนี้จะศึกษาเน้นเฉพาะแนวคิดของกลุ่มนีโอฮิวแมนนิสที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์เท่านั้น ซึ่งเมื่อผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ดู ก็จะได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของมนุษย์ทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจและทางด้านปัญญา

3. เนื่องจากเรื่องที่ทำวิจัยเป็นเรื่องที่ยากและมีรายละเอียดข้อมูลมากอยู่แล้ว จึงจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นที่สำคัญจากข้อมูลที่ได้รวบรวมมาแล้วทั้งหมด มาวิเคราะห์ให้กระจ่างโดยใช้หลักของเหตุและผล ผู้วิจัยจะไม่ทำการศึกษาแนวคิดนี้เปรียบเทียบกับแนวคิดอื่นใด

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากหนังสือที่เกี่ยวข้องมีอยู่จำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ ประกอบกับช่วงเวลาที่ใช้ในการทำวิจัยนั้นมีอยู่น้อย จึงอาจจะทำให้ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุปนั้น มีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดได้

2. การที่ผู้วิจัยได้คลุกคลีทำงานกับกลุ่มนีโอฮิวแมนนิส อาจทำให้ความคิดและความเข้าใจต่างๆของผู้วิจัยเกิดความโน้มเอียง ไปในทางที่จะแสดงนิมแนความคิดของกลุ่มนีโอฮิวแมนนิสได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส ได้แก่แนวคิดมนุษยนิยมแบบใหม่ที่

P.R. Sarker นักปราชญ์ชาวอินเดียคิดขึ้น และเผยแพร่จนเป็นที่ยอมรับของคนรุ่นใหม่เป็นจำนวนมาก นีโอฮิวแมนนิสหมายถึงแนวคิด ที่เห็นว่าสรรพสิ่งทุกอย่างในจักรวาล ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ ชาติ ภาษา ศาสนา ฐานะหรือเผ่าพันธุ์ใด แม้แต่สัตว์ พืช และวัตถุ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ล้วนเป็นสมาชิกแห่งครอบครัวสากลหนึ่งเดียวกัน ทุกรวมมีความรักและสัมพันธ์กันอย่างสร้างสรรค์ และเอื้อประโยชน์ต่อกันมากที่สุด

2. การพัฒนามนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้มนุษย์ในสังคมมี ประสิทธิภาพในด้านต่างๆดีขึ้น และมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากขึ้น คือจะต้องทำให้ มนุษย์มีการพัฒนาทั้งทางด้าน กาย ใจ ปัญญา และสังคมควบคู่กันไปอย่างสมดุลย์

3. บรามา จักรวาล (Brama Cakra) หมายถึงแนวคิดเรื่องอภิปรัชญาแบบนีโอฮิวแมนนิสที่อธิบายว่า ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมาจากสำนักปริสทุทธี และจะย้อนกลับคืนสู่ภาวะสำนักปริสทุทธีดั้งเดิม นั้น ด้วยขบวนการภาวนาฝึกตนต่างๆ

4. โยคะ หมายถึงขบวนการฝึกตนแบบนีโอฮิวแมนนิสทั้งทางด้านกาย ที่เรียกว่า อาสนะ (Asana) และด้านจิตที่เรียกว่า ซาดหานา (Sadhana) หรือการ ฝึกสมาธิ (Meditation) เพื่อให้มนุษย์สามารถบรรลุถึงภาวะแห่งสำนักปริสทุทธีดั้งเดิมได้

5. พรูท (Prout) หมายถึงทฤษฎีด้านเศรษฐกิจสังคมแบบนีโอฮิวแมนนิส ที่มุ่งเพื่อเสนอรูปแบบการจัดระเบียบสังคม ให้สอดคล้องกับการพัฒนาจิตใจ ของสมาชิก ทุกหน่วยในสังคม

6. วัฏจักรแห่งความรัก (Circle of love) หมายถึงตำราคู่มือ การสอนเด็กเล็กแบบนีโอฮิวแมนนิส ที่พยายามมุ่งให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ มี ทั้งหลักสูตรการพัฒนาจิตใจ พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และหลักในการสอนเกี่ยวกับวิชาการให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเพลิดเพลินสนุกสนาน

7. การเรียนแบบพิเศษ (Super Learning) ได้แก่หลักการ เรียนรู้แบบใหม่ ที่ใช้แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิสมาอธิบายว่า จิตมนุษย์ในภาวะที่เรียนรู้ได้ดีที่สุดนั้นจะต้องเป็นจิตที่มีความสงบ ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด

8. อาชาเรย (Acarya) หมายถึงอาสาสมัครเต็มเวลา ที่อุทิศตน เพื่อทำงานเผยแพร่แนวคิดของนีโอฮิวแมนนิส อาชาเรยจะเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติตนตามวินัย เฉพาะที่นีโอฮิวแมนนิสได้กำหนดขึ้น และจะเป็นผู้ที่สอนสมาชิกให้แก่คนทั่วไปแทนครูของกลุ่ม ตลอดจนจะเป็นผู้สอนเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมให้แก่ผู้อื่น โดยการทำตนให้เป็นตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวม หนังสือ และเอกสารที่เผยแพร่แนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส
2. อ่านจับใจความจากเอกสารเหล่านั้น ให้ได้มากที่สุด โดยจะมีทั้งการอ่านคร่าวๆให้จบตลอดเรื่อง และมีการอ่านอย่างพิถีพิถัน เพื่อให้ทราบ

เค้าโครงเรื่อง จุดประสงค์ ขอบเขตและสาระสำคัญของเรื่องจากเอกสารแต่ละฉบับ

3. กระทำการตีความหมาย แนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส ที่กล่าวถึงเรื่องอภิปราย การพัฒนาร่างกาย จิตใจ สังคม ตลอดจนการพัฒนาทัศนคติในประเด็นต่างๆ ให้แจ่มแจ้งว่าผู้เขียนหมายถึงอะไร ผู้นำเสนอต้องการแสดงคุณค่า ความคิดในเรื่องต่างๆอย่างไร

4. ทำการประเมินค่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิสโดย

. ดูว่าผู้นำเสนอแนวคิดมีประสบการณ์ ความรู้มากน้อยเพียงใดเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจ มีความโน้มเอียงไปทางแนวคิดแบบไหนแบบใดหรือไม่ ได้รับอิทธิพลหรือแรงคลใจจากอะไร จึงทำให้นำเสนอแนวคิดดังกล่าวออกมา

. พิจารณาเนื้อหาว่าได้เสนอเรื่องเกี่ยวกับอะไร เป็นเรื่องที่มีขอบเขตเพียงไร นำเสนอโดยละเอียดทุกแง่มุมหรือเลือกเขียนเฉพาะบางส่วน เขียนในลักษณะประวัติข้อเท็จจริงล้วนๆ หรือเป็นการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ วิธีการนำเสนอเน้นมีหลักฐานข้อเท็จจริงสนับสนุน หรือเป็นการกล่าวลอยๆเท่านั้น เป็นการเขียนเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษา บัญชาชนหรือชาวบ้านเข้าใจ และเป็นเรื่องที่สมสมัยเหมาะสมที่จะนำมาอ้างอิงหรือประยุกต์ใช้ต่อไปหรือไม่

. พิจารณาว่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิสนี้ น่าเชื่อถือเพียงไร ผู้นำเสนอมีกุณวุฒิ มีการศึกษาและประสบการณ์มากน้อยเพียงใด มีการเตรียมตัวเป็นพิเศษเพื่อนำเสนอเรื่องดังกล่าวหรือไม่ การนำเสนอเน้นมีข้อเท็จจริงแบบใดสนับสนุน เป็นข้อเท็จจริงแท้ๆ หรือเป็นข้อเท็จจริงที่คนอื่นเสนอไว้อีกทีหนึ่ง หรือเสนอจากการค้นคว้าจากการสังเกตของตนเอง นำเสนออย่างมีความละเอียดถี่ถ้วนมากเพียงใด มีความใจกว้าง หรือลำเอียงอย่างไร

. พิจารณาว่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิสนี้มีคุณภาพ มากเพียงใด มีสมรรถภาพในทางสร้างสรรค์หรือไม่ ทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีนำเสนอ สามารถแสดงปัญหา ทางแก้ และภาพพจน์ที่ลึกซึ้ง น่าสนใจได้มากเพียงใด

. จะพิจารณาในด้านคุณค่าต่อผู้อ่าน ว่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิสสามารถให้ความรู้แก่ผู้อ่านได้มากน้อยเพียงใด สามารถช่วยให้เข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้มากขึ้นหรือไม่เพียงใด

5. วิเคราะห์ข้อมูลโดย

. พิจารณาว่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส สามารถช่วยพัฒนามนุษย์ทั้งทางกายภาพ ทางจิตใจ ทางปัญญา และทางสังคมได้อย่างไร

. พิจารณาว่าแนวคิดที่นำเสนอออกมา มีความสอดคล้องกับกิจกรรมที่กลุ่มได้กระทำจริงหรือไม่ อย่างไร

. พิจารณาว่าแนวคิดที่นำเสนอออกมา มีความสอดคล้องกลมกลืนเป็น

หนึ่งเดียวกัน หรือขัดแย้งกันอย่างไร

พิจารณาว่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส จะสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคมไทย และระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนได้หรือไม่ อย่างไร

6. ลงความเห็นสรุปผลของการค้นคว้าที่ได้มา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางที่จะปรับใช้ประโยชน์ จากแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส ให้สอดคล้องกับปัญหาสังคมไทย และระบบการศึกษาไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ใช้วิธีการอ่านทั้งอย่างคร่าวๆ เพื่อจะได้ทราบเค้าโครงเรื่องทั้งหมด และวิธีการอ่านอย่างพิถีพิถะ เพื่อจะสามารถจับใจความที่ผู้เสนอได้เขียนออกมาอย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน

2. ใช้วิธีการตีความหมาย โดยจะต้องมีการประมวลสถานการณ์แวดล้อม และเนื้อหาต้นอื่นๆ ประกอบ เพื่อจะสามารถเข้าใจความคิดของผู้นำเสนอได้อย่างชัดเจน

3. ใช้หลักตรรกวิธี ใช้หลักเหตุผลและวิจารณ์ภายในการวิเคราะห์ ประเมินคุณค่าของแนวคิด ว่ามีความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์เพียงใด

4. ใช้วิธีการอุปมาน คือการวิเคราะห์จากข้อเท็จจริงย่อยก่อน แล้วนำข้อเท็จจริงย่อยนั้นมาจัดหมวดหมู่ ว่าสิ่งใดเหมือนกัน สิ่งใดต่างกัน สิ่งใดมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน สิ่งใดขัดแย้งกัน จากการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยให้สามารถนำมาสรุปเป็นความรู้ใหม่ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการแนะนำ ให้ผู้สนใจได้รู้จัก และเข้าใจแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส ได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง

2. งานวิจัยชิ้นนี้ จะทำให้สามารถเข้าใจสาระและคุณค่าของแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส

3. งานวิจัยชิ้นนี้จะทำให้ทราบว่าแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิสนี้ สามารถจะนำมาใช้ เพื่อการพัฒนามนุษย์ได้อย่างไร

4. งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการสรุป เสนอแนะแนวคิดแบบนี้โอฮิวแมนนิส อย่างเป็นระบบ อันเป็นพื้นฐานที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย และระบบการศึกษาไทยทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนได้